

Grossdeutsche Reich. In de gelijkgeschakelde Duitse pers en radio werd hij regelmatig bewierookt en de doorsnee-*NSDAP*'er zag hem als het toonbeeld van onbezweken trouw aan de *Führer* en diens idealen. De in het buitenland wonende *Parteigenossen* vereerden Hess in bijzondere mate: hij die zelf in Egypte geboren en opgegroeid was, beschouwde zich als de grote beschermer van het *Auslandsdeutschtum*. Al met al was evenwel in Duitsland zelf zijn invloed geleidelijk getaand. Hess was een beperkte fanaticus; Goering, Goebbels en Himmler (om slechts dezen te noemen) bezaten een veel scherper intellect dan hij, waren brutaler, sluwder en meedogenlozer. Hess was niet eens bij machte geweest, van het partij-apparaat van de *NSDAP* waarmee hij in dagelijks contact stond, een persoonlijk machtsbastion te maken; zijn greep op dat apparaat was meer en meer overgenomen door een van zijn naaste medewerkers, Martin Bormann.

Hitlers ambivalentie jegens de Engelsen was Hess niet onbekend: hij wist dat de *Führer* vaak met waardering gesproken had over de prestaties die de Engelsen bij de opbouw van hun *Empire* verricht hadden; hij wist ook dat Hitler van mening was dat, als Engeland verslagen was, niet Duitsland maar in de eerste plaats de Verenigde Staten en Japan van de desintegratie van het Britse Rijk zouden profiteren. Terwijl evenwel Hitler in de loop van '40 tot de conclusie gekomen was dat Duitslands overwinning onverbrekelijk verbonden was met Englands nederlaag, zette zich in de tot monomanie geneigde geest van Hess steeds meer het denkbeeld vast dat een hernieuwd duidelijk vredesaanbod (waarbij Duitsland natuurlijk heer en meester zou blijven op het vasteland en met name de vrije hand zou behouden in Oost-Europa) tot een accoord zou kunnen leiden; in elk geval moest daartoe, meende Hess, een laatste, een allerlaatste poging ondernomen worden – en was het dan niet *zijn* historische opdracht, zulks te doen en daarbij desnoods het eigen leven te riskeren?

Na het einde van de eerste wereldoorlog had Hess (die officier geweest was in het regiment waarin Hitler het tot korporaal gebracht had) in München tot de leerlingen behoord van een Duitse ex-generaal, dr. Karl Haushofer, die aan de universiteit in de Beierse hoofdstad een nieuw modieus vak doceerde: de z.g. geopolitiek; haar voornaamste stellingen kwamen wonderwel overeen met de wensen van Duitse chauvinisten. Hess kwam als student vaak ten huize van prof. Haushofer en deze was het die, na Hitlers mislukte *Putsch* van november '23, Hess naar Oostenrijk hielp ontsnappen. Nadien bleef Hess met prof. Haushofer en diens gezin in contact; na de *Machtübernahme* kreeg die relatie de betekenis van protectie doordat prof. Haushofer met een half-Joodse vrouw getrouwd was. Ook prof. Haushofers oudste zoon, dr. Albrecht Haushofer, kon van die bescherming profiteren: hij werd, op voor-